

# ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש דחג הסוכות (בסעי' ד') מביא ביאורו של הצפע"נ בהא דבגמ' והרמב"ם בתיאור מצות ישיבה בסוכה לא הזכירו שינה, משום "דשינה לא הוה קיום מצוה רק שאסור לישן חוץ לסוכה" (וראה גם מכתבי תורה מכתב ב', ובפרקי מבוא ריש דברים ע' 52) ובסעי' ה' ממשיך דאדה"ז לא סב"ל כן, כי במצות ישיבה בסוכה מזכיר גם שינה, ובסעי' ז' מבאר דגם לדעת אדה"ז ליכא חיוב בפני עצמו על שינה, אלא שהוא פרט מחיוב הכללי דתשבו כעין תדורו, ועיקר הקביעות הוא ע"י האכילה, כדמוכח מהדין בעירובין דעיקר דירה של אדם הוא מקום פיתא, ולא מקום לינה (עירובין עג, א) ושינה נטפל לאכילה עי"ש.

ולכאורה צריך ביאור, דכיון דהצפע"נ מבאר דעת הרמב"ם משום הך דין דעירובין דעיקר דירה של אדם הוא מקום פיתא, דלכך אין כלל קיום מצוה ע"י שינה, ורק דיש איסור לישן חוץ לסוכה, אי"כ מהו טעמו של אדה"ז וכו' דסב"ל דבאמת יש קיום מצוה בסוכה ע"י שינה, אף דסב"ל ג"כ מהך דעירובין דעיקר דירה של אדם הוא מקום פיתא?

ויש לבאר דבגדר מצוות ישיבה בסוכה אפשר לומר בב' אופנים: א) שחמצוה היא בהחפצא דסוכה דאמרה התורה דבז' ימי זחג צריך שהסוכה תיעשה לדירתו, וקיום המצוה הוא במה שפועל בהסוכה דנעשה דירתו, והישיבה בסוכה האכילה וכו' הוא רק זיכא תמצא דע"י דברים אלו נעשה הסוכה לדירתו. ב) המצוה נוא על הגברא דכל דבר שעושה כאופן של דירה הם צריכים להיות סוכה, אבל אין קיום המצוה במה שפועל שהחפצא דסוכה נעשה יירתו.

ואין להקשות לאופן הא' דכיון דכתיב בסוכות תשבו כו' הוא פעולת הגברא, מהיכי תיתי לומר דקיום המצוה הוא בהסוכה מה שנעשה לדירתו? דעי' ריטב"א סוכה כו, א, (בד"ה פרצה) כתב וז"ל: ומאי דדרשינן בכל דוכתא תשבו כעין תדורו לאו לישנא דתשבו נפקא לן, דאדרבה מדלא כתיב תדורו וכתיב תשבו שמע איפכא, אלא שאנו למידין כן מכוונת המצוה שאמרה תורה זוכות תשבו שבעת ימים, כלומר כמו שהייתם יושבים בכתיכם י"ל, ולפי"ז אפ"ל דמהא דהצריכה תורה לישב בסוכה שבעת ימים ינו חז"ל דכוונת המצוה הוא דבשבעת ימים אלו צריך שהסוכה יעשה לדירתו. ועי' בפיהמ"ש להרמב"ם סוכה כח, ב, שכתב: ישים ביתו כמו בית השימוש והסוכה כמו בית הדירה" עי"ש.

ולפי"ז י"ל דדעת הרמב"ם הוא כאופן הא' דהמצוה מתקיימת עי"ז שעושה הסוכה לדירה, וכיון דהחפצא דדירה נפעל ע"י אכילתו, לכן רק עי"ז יש קיום מצות סוכה, משא"כ בשינה דגם בלעדו יש כאן דירה (כמו לענין עירובין) אי"ז חלק מקיום מצוות סוכה, משא"כ אדה"ז סב"ל דקיום המצוה הוא פעולת הגברא שעושה פעולת דירה בסוכתו, לכן סב"ל דאף דגם בלי שינה יש כאן דירה מצד החפצא מ"מ סוף סוף גם שינה הוא פעולה של דירה מצד הגברא, וזהו קיום המצוה, לכן גם שינה היא חלק מקיום מצוות סוכה.

ויש להוסיף בזה, דהנה ידועים דברי המרדכי סוכה פ"ב וז"ל: 'ודוקא שעשה סוכתו מתחילה במקום הראוי לאכול ולשתות ולישן בה ונולד לו הצער אח"כ, אבל עשאה מתחילה במקום הראוי להצטער באכילתו או בשתייתו או בשינה, כגון שירא מגנבים או לסטים לא מיבעיא דלא מיפטר בה, אלא אפילו אין סכנה באכילה ושתיה אלא בשינה לא יצא ידי חובתו כלל אפילו באכילה, דהא כעין דירה בעינן כיון שאינו יכול לעשות בה כל צרכיו אכילה ושתיה ושינה בלא צער מתחילה לא הויא סוכה כיון דלצעורא קיימא עכ"ל, אבל בשו"ת חכם צבי סי' צד (מובא בשע"ת סי' תר"מ) חולק עליו וסב"ל דתשבו כעין תדורו לא קאי אלא על אופן הישיבה באיזה ענין תהיה, ועי"ז נאמר שתהי' כעין דירה, אבל אף אם אינה ראויה לשינה מ"מ יצא ידי אכילה כשאינו מצטער בשעה שאוכל בסוכה, ועיי"ש בנוגע לב' סוכות.

ובפשטות יש לבאר זה כפי ב' האופנים הנ"ל, דהמרדכי סב"ל דתשבו כעין תדורו הוא דין בהסוכה שצריך שהסוכה יהי' לדירתו, וכיון שאינו ראוי לשינה לא נתקיים המצוה כלל אף באכילתו, אבל החכ"צ סב"ל דתשבו כעין תדורו הוא דין על הגברא שהוא צריך לעשות פעולת דירה, לכן לא איכפת לן מה דאינו ראוי לשינה, כיון דבשעת אכילתו אינו מצטער ומתקיים התשבו כעין תדורו עכ"פ בשעת האכילה.

אלא דלפי"ז קשה, דהלא אדה"ז והרמ"א פסקו כהמרדכי (סי' תר"מ סעי' ו') נמצא דזה אינו כפי הנ"ל דאדה"ז סב"ל שהוא דין על הגברא.

לכן אפשר לומר דבאמת לכו"ע הן לדעת הרמב"ם והן לדעת אדה"ז בעינן לב' הענינים, אלא דפליגי דמהו קיום המצוה, היינו דדעת הרמב"ם הוא כנ"ל דקיום המצוה הוא במה שהחפצא דסוכה נעשה לדירתו, וזה נעשה ע"י אכילה ולא ע"י שינה כנ"ל, ומ"מ סב"ל להרמב"ם דיש איסור לישן חוץ לסוכה כנ"ל (דלכאורה מהו מקורו דהאי איסורא) כי מכיון דיש לו כבר

סוכה, ומצד הגברא גם שינה הוא מעשה של דירה, הנה אם ישן חוץ לסוכה ה"ז כאילו הוא סותר את זה מה שהסוכה היא דירתו (ועי' צפע"נ שם) שעושה פעולת דירה שלא בסוכה, ולאידך גיסא סב"ל לאדה"ז דקיום המצוה הוא במעשה הגברא מה שעושה פעולת דירה בסוכתו, וזה כולל גם שינה כנ"ל, אלא דמ"מ צריך גם מצד תנאי שהסוכה תהי' כדירתו, דזה למידין מכוונת המצוה, אלא דאי"ז מקיום המצוה, ולכן שפיר מובן במה דפסק כהמרדכי דאם אינו ראוי לשינה אי"ז כדירה, ולכן אינו יכול לצאת חובתו גם באכילה, והחכם צבי סב"ל דאי"כ שום תנאי בגוף הסוכה, אלא דבעינן רק פעולת הגברא בלבד, ולכן אף שאינה ראוי לשינה יצא י"ח בשעת האכילה, ועי' בשו"ת שואל ומשיב מהדורא ד' ח"א סי' כ"ט שהאריך להביא ראיות לדעת החכ"צ, עיי"ש וראה הערה 56.

וכל הב"ל אפ"ל לפי הצפע"נ בדעת הרמב"ם דשינה אינה קיום מצוות סוכה, אבל עי' בקובץ דוריתא תשרי תשמ"ג ע' סג שביאר באופן אחר למה לא הזכיר הרמב"ם שינה בהל' ה', ובה"ו לא הזכיר דירה, ולדבריו גם להרמב"ם יש קיום מצוות סוכה בשינה עיי"ש.

\*

\*

\*

(ב) הובא לעיל מה שפסק אדה"ז בשו"ע (תר"מ סעי' ו') בהדין דמצטער פטור מן הסוכה דזהו רק אם נולד לו הצער במקרה אחר שעשה שם הסוכה, אבל אם עשה סוכה במקום שידוע לו שיצטער אח"כ בה, כגון שעשה במקום שהרוח מצויה ושולטת שם, ואפילו עשה במקום שלא יהי' לו צער אכילה אלא שיהי' לו צער בשינה כגון שעשה ברחוב כו' הרי סוכה זו פסולה ואינו יוצא בו אפי' באכילה, אעפ"י שאין לו צער כלל בה, לפי שכל סוכה שאינו יכול לאכול ולשתות ולטייל ולישן בה בנחת בלי שום צער אינה נקראת דירה כלל לפי שאינו דומה לביתו שיכול לעשות שם כל צרכו בנחת כו' עיי"ש, ולפי"ז לכאורה יש מקום לעיין בעניננו לפי הביאור שבהשיחה, דכיון דידוע מעיקרא שלא יוכל לישן שם מצד האור דמקיפים דבינה, א"כ למה אין זה חסרון בכלל בגוף הסוכה שאינו יכול לישן שם ואינו דומה לביתו?

ולכאורה אפשר לומר דבמ"ש הרמ"א (שם סעי' ד') דבמקום שמצטער באכילה או בשתייה או בשינה כו' אינו יוצא באותה סוכה כלל כתב המג"א (ס"ק ו'): או בשינה פירוש במקום דליכא צינה, ע"כ. ופי' הפמ"ג שם דכיון שאי אפשר בענין אחר לא נפסלה הסוכה לאכילה, דהוה כעין תדורו עיי"ש, ועי'

גם בערוך השלחן שם סעי' ט' שביאר דהתורה אמרה תשבו כעין תדורו שתהי' הסוכה כביתו ודירתו, ודבר ידוע שהאדם שעושה לו דירה יחפש אחר המקום היותר הגון, ואם יהי' מקום הגון ומקום שאינו הגון יבחר במקום הגון, אבל אם כל המקומות אינם הגונים מפני החום או מפני הקור פשיטא שמחוייב לעשות סוכה איך שיכול לו' עכ"ל, הרי מבואר בזה דכל החסרון דאינו ראוי לשינה הוא רק כשבידו לבחור במקום אחר דאז אי"ז כעין תדורו, וא"כ בנוגע להביאור שבהשיחה דלא שייך זה, אי"כ חסרון כלל דתשבו כעין תדורו.

אבל יש להעיר דבבכורי יעקב (לבעל ערוך לנר) שם ס"ק י' כתב על הפי' של הפמ"ג דאי אפשר באופן אחר, דזהו דוחק, ויותר נראה מה שביאר המחצית השקל בהמג"א דצינה מקרי כצער הבא במקרה כיון שיכול לשמור ע"י כרים וכסתות לא מפסלה הסוכה בהכי לאכילה, ולכן נ"ל שמי שעשה סוכה סמוך לנהר באופן שאפילו ע"י כרים וכסתות הוי מצטער כשישן בה אז כשיאכל בה לא יברך לישב בסוכה, וכן במקומות הקרים שלא יכול לישן בה בלילה אפי' בכרים וכסתות עי"ש, (ועי' גם מג"א סי' תרל"ט ס"ק ח'), ועי' גם לבוש תר"מ סעי' ד', ושו"ע אדה"ז תרל"ט סעי' ח'). דלפי"ז נמצא דההיתר דמקומות הקרים הוא משום דבעצם ה"ז ראוי לשינה ע"ל' כרים וכסתות, ולפי"ז שוב יש' לכאורה מקום לדון בביאור הנ"ל כשיודע שלא יוכל לישן בסוכה דלמה ה"ז בדירתו שהוא מקום הראוי לשינה?

ואפשר לומר עפ"י מ"ש בשו"ת זרע אמת (ח"א סי' צ"א) בארוכה, וכן בשו"ת בית שערים או"ח סי' של"ו (מובא בס' סוכת שלם סי' כ"ט סעי' ז') דדין הנ"ל דאינו ראוי לשינה פסול הוא רק במקום שאי אפשר לשום אדם לישן שם, אבל אם ראוי לישן שם אפי' למקצת בני אדם אז ה"ז כשר גם לאותם שאין יכולים לישן שם, ולכן נקט באופן שמתירא מפני הגנבים כו' דאינו ראוי לשום אדם, לאפוקי צער אחר דאינו שוה לכל אדם, ולכן לא קשה גם ממקומות הקרים דלכאורה אי"ז ראוי לשינה, כי מכיון דגם שם ראוי לשינה לכמה בני אדם שאינם חלושי הטבע כ"כ להצטער לישן במקומות הקרים, ולגבי דידהו קרינן בהאי סוכה שפיר תשבו כעין תדורו לכל עניני הדירה, ממילא מיקרי סוכה לצאת בה ידי אכילה אף למי שמצטער בשינה מחמת הצינה עי"ש בארוכה מה שהביא ראיות לזה, ולפי"ז פשוט גם בעניננו דכיון דלרוב בני אדם אפשר להם לישן בסוכה כזו כמבואר בהשיחה בסוף סעי' ד' וסוף סעי' ז', במילא ודאי ה"ז נקרא דירה לכל אדם, אלא שהוא פטור מצד מצטער. (ויש להעיר דאדה"ז כשהביא דין הנ"ל מהמרדכי הזכיר גם במקום שהרוח מצויה ושולטת שם).

וכאן ה"ז עוד יותר, זכיון דהתורה על הרוב תדבר, במילא בעינן דירה הראוי' לשינה בגשמיות, ולכו"ע ה"ז דירה ראויה לשינה, ומה שיש מצטער מצד מקיפים דכינה ה"ז רק פטור מצד מצטער, אבל אין זה שום חסרון מצד הדירה דהתורה על הרוב תדבר. (אבל עי' בסעי' ג' שכתב דאיך אפ"ל דתוכן הפנימי דסוכה יהי' בסתירה לשינה עיי"ש, ובנידון זה שאינה ראוי' לשינה, ויל"ע עוד).

\*

\*

\*

(ג) בסעי' ו' הובא מה שאמרו חז"ל בנוגע לשמחת בית השואבה שלא טעמנו טעם שינה דהו' מנמנמי אכתפא דהרדי, ולכאורה אף דבודאי הי' זה עפ"י היתר התורה (שלא לישן בסוכה) אבל הלא ברור דהתנאים השתדלו לקיים מצוות ישיבה בסוכה כל שבעה בהידור הכי גדול, וא"כ למה לא ישנו בסוכה עיי"ש.

ויש להעיר בהך דסוכה מז, א, דרב הונא בר כיזנא וכל גדולי הדור לא ישבו בסוכה כל ימי החג משום דמאפר אתו, ופרש"י ותוס' שבהמותיהם רועות שם לכן לא ישבו בסוכה עיי"ש, דלכאורה איך יתכן דבר כזה שלא יקיימו מצוות סוכה? ועי' בביכורי יעקב סי' תר"מ ס"ק כ"ד שביאר זה שהי' מדת הגדולים בימים קדמונים לישב בהתבודדות מבני אדם לעסוק בקדושה שלא במקום ישוב לרעות צאן וכו' כדאיתא בזוהר פ' תצוה כו' לכן היו פטורים ממצות סוכה מצד עוסק במצוה פטור מן המצוה עיי"ש, אבל לפי"ז אפ"ל זה גם הכא בשמחת בית השואבה וכמבואר בהערה 46 ומהו הראי' לעניננו דשינה בסוכה הוא טפל לאכילה ולא חסר כלום בלי שינה בסוכה.

ואפשר לומר בזה עפ"י מ"ש בשו"ת ציץ אליעזר ח"ט סי' י"ב שהביא מ"ש בס' דבר אליהו סי' צ"ב דיש להגיה הגהה חת קטנה כל' הש"ס, וצ"ל גמירי דמאיפרא אתו, והיינו שהי' הם דבר אצל איפרא הורמיז אימא דשבור מלכא ענין הנוגע לכל ישראל שהי' כדאי לבטל על ידו כל ענין שמחת החג וכל צות הנוהגות בו ולא הי' הענין ההוא יכול להתקיים ע"י חרים זולתם ורק ע"י רב הונא בר כיזנא ועמו כל גדולים דור וזהו לשון "גמירי" שפירושו דינודע לנו בקבלה מסיעותיהם של כל גדולי הדור מכיתם הי' הדבר תמוה לכל זמן. והי' להם בקבלה ליחידיו סגולה שהוכרחו לנסוע לאיפרא רמיז בענין נסתר הנוגע לכלל ישראל עד שהוכרחו לבטל מצות כה כל שבעה, עיי"ש בארוכה מה שכתב בזה.

ולפי פי' זה מובן דאין שום הוכחה משם, כיון דהוכרחו

ללכת משום דבר הנוגע לכלל ישראל.

\*

\*

\*

(ד) במ"ש בהערה 50 ואת"ל שהיו סוכות בסמיכות להר הבית כו' יש לציין לקצת מקומות הדנים בענין זה, עי' פנים יפות פ' שופטים עה"פ לא תטע לך אשרה וכו', ובס' פנים מסבירות שם, שו"ת בית יצחק חאו"ח סי' ה' בסופו וחאהע"ז ח"ב סי' קכ"ה, ושו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' י"ד, ומעשי למלך על הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ט אות ה', ובס' פתחא זוטא סי' תר"מ ס"ק י"א, ובס' גור אריה יהודא קונטרס המועדים סי' י"ח, ובס' הדרש והעיון ויקרא מאמר רנ"ד, ובס' בית מרדכי (מחקרים בהלכה) סי' י"ב בארוכה, ובשו"ת ציץ אליעזר ח"ט סי' ל"א (ושם צוין לכמה מקומות דהנ"ל) וקובץ אוריתא (תשרי תשמ"ג) ע' ל"ב מהג"ר מרדכי אילן, ובס' שלמי שמחה ח"א סי' מ"א, וח"ג סי' כ"ט, ושם דנו אם אפשר לעשות סוכה בעזרה ועוד.

\*

\*

\*

(ה) במ"ש בסעי' ז' דשינה אינו חיוב כפ"ע אלא דנטפל לאכילה, יש להעיר במ"ש בס' לחם יהודא (הל' סוכה פ"ו ה"י) להסתפק במי שעמד מהסעודה וגמר סעודתו בבית כפי הדין שהי' פטור משום גשמים, ורוצה לישן, אם צריך לחזור לסוכה, כי אכילה ושינה ענינים חלוקים הם, או דילמא דשינה גרירה בתר"ה האכילה וישן בביתו עי"ש, ולכאורה יש לפשוט זה מהנ"ל.

הרב אברהם יצחק כרוך גערליצקי  
- ר"מ בישיבה -

ב. בלקו"ש לחג הסוכות סעיף ז' מבואר הביאור למה כשאינו ישן בסוכה מטעם פטור מצטער אינו חסרון בקיום מצות סוכה שלפי שיטת אדה"ז "עיקר ישיבת סוכה אכילה ושתיה ושינה".

דזה שמצות סוכה כולל ענין השינה אינו הביאור בזה שבמצות סוכה יש חיוב מיוחד לישון בסוכה, אלא שזה פרט מהחיוב כללי "תשוב כעין תדורו" שחיוב התורה הוא "בסוכות תשבו שבעת ימים" שצ"ל ישיבה (והעכבה) בהסוכה "סוכתו קבע" והיות וקביעות הישיבה של האדם קשור במקום שעושה שם ענינים עיקריים - אכילה שתי' ושינה - ולכן החיוב של תשבו בסוכות כולל בעיקר השלושה ענינים האלו אכילה שתי' ולינה.

והיות ועיקר קביעות ישיבתו של אדם נקבע (לא ב"מקום לינה", רק) במקום אכילתו דוקא (כמו שהצפ"נ מביא הראי' מהל' עירובין).

ולכן בג' ענינים (אכילה שת' ושינה) גופא העיקר ענין של ישיבה קשור עם אכילה דוקא, וכמו שאדה"ז (סתרי"ט סי"ב) אומר בפירוש שאכילה היא עיקר מצות הישיבה בסוכה הגם שהמצוה כולל גם שינה בסוכה כנ"ל וזה הטעם שעושים ברכה על אכילה בסוכה דוקא והברכה על האכילה פוטר השינה שת' וטיול מצד שהם נמשכים וטפלים לאכילה, ע"כ מהשיחה. והנה אינו מובן דלכאורה גם באכילה אם ה' מצטער דוקא ופטור, ומקיים מצות תשבו כעין תדורו בטיול ושינה או דבר אחר כמש"כ בהע' 42 בשם אדה"ז, לכאורה גם מקיים מצות ישיבה בסוכה שבעת הימים דרך כלילה הראשון אינו מקיים בשינה כמובא בהע' 54 בשם הריטב"א.

אבל בשאר השבעת ימים בפשטות זה תדורו כמו שמבאר בסעיף ז' וכמו שמבאר בהע' 47 בשם חידושי חת"ס לשו"ע סי' תרל"ט דהחיוב לדור כמו בביתו, וא"כ אינו מובן מה שמדגיש שעיקר הברכה על האכילה והשת' והשינה טפלים, ומוסיף עוד בהע' 56 שדוקא באכילה עושה את הסוכה לסוכה.

וא"כ יצא מזה שאם אינו אוכל מאיזה סיבה שתהי', מטעם פטור מצטער או שאוכל כזית מחוץ לסוכה ארעי, וישן או שמטייל בסוכה לא יקיים מצות ישיבה בסוכה. ואינו מובן למה. ובפרט שמבואר בשו"ע אדה"ז סי' תרל"ט סעיף ט"ו שאם אינו רוצה לאכול בסוכה זו צריך לבדוק גם על טיול ושינה וא"כ מה החילוק בין אכילה וטיול ושינה.

ואולי אפ"ל וכך מובן מן השיחה שבמצות תשבו כעין תדורו יש שני ענינים: א) מצד החפצא של סוכה (כמש"כ בהע' 25 וז"ל: ניתירה מזו - האכילה "עושה את הסוכה לסוכה" וכן בהע' 56 שדוקא באכילה עושה את הסוכה לסוכה). והכוונה שיש ענין לעשות את הסוכה לסוכה כלומר לדירה.

ב) חיוב גברא שמצד הגברא דברים שעושה אותם בדירה צריך לעשותם בסוכה.

וזה ההבדל בין אכילה ושתיה ושינה וטיול שאכילה עושה את הסוכה לסוכה גם מצד החפצא כמ"ש בצפ"נ מהל' עירובין שעיקר דירתו של אדם במקום אכילתו. אבל טיול וכו' הוי רק מצד הגברא שדברים שעושה אותם בדירתו צריך לעשות בסוכה אבל הם אינה עושים את הסוכה לסוכה מצד החפצא כי הם טפלים לאכילה.

ולכן מברכים רק על אכילה בסוכה ואפי' הפסיק הרבה וכו' אז הטיול וכו' נפטר בברכה על אכילתו מצד שאם ע"י אכילתו ביום זה עשה את הסוכה לשם סוכה ממילא קיים המצוה מצד החפצא אז הקיום מצד הגברא טפל לקיום מצד החפצא. (מצד שאין הביאור שהם שני מצות אלא שני אופנים בקיום התשוב כעין תדורו ואם קיים ביום זה מצד החפצא הכל וכלל וטפל כל החיוב מצד הגברא).

ולכן באכילה כשהפסיק אפילו ביום אחד מדרך על כל אכילה ואכילה וכמו שמבואר בשו"ע אדה"ז סי' תרל"ט סעיף י"ג כי זה פעולה מצד החפצא שעושה הסוכה לשם סוכה.

ונמצא כשאחד אינו אוכל מצד מצטער וכו' ~~וממילא~~ חסר לו בשלימות קיום המצוה מצד החפצא אבל כשאוכל וכו' ואינו ישן ומטייל היות ויש לו הקיום מצד החפצא שזה כולל גם הגברא אינו חסר לו כלום בשלימות קיום המצוה.

והנה בענין הב' שזה מצד הגברא בזה חולקים הצפ"נ בשם הרמב"ם וכו' עם האדה"ז שהצפ"נ סובר שזה ענין שלילי. כלומר לא לישון חוץ לסוכה לא לעשות פעולות שיסחרו שהסוכה דירתו אבל השינה עצמה אינה עושה מצד החפצא שהסוכה תהי' דירתו, אבל האדה"ז סובר שזה ענין חיובי שאה"נ שאינה עושה מצד החפצא לסוכה אבל מצד הגברא זה ענין חיובי.

ועדיין צריך עיון בכ"ז.

הרב משה הבלין  
ר"י תומכי תמימים  
- קרית גת -

ג. בענין הנתבאר בהליקוט אודות פתגם כ"ק אדמו"ר האמצעי בנוגע לשינה בסוכה - "ווי קען מען שלאפן אין מקיפים דבינה". שלכאורה ענין זה הוא רק אצל יחידי סגולה המרגישים את האור המקיף וכו' משא"כ אצל אנשים פשוטים כערכינו, וע"ז נתבאר: "חסידים, זייענדיק מקושר צו רבותינו נשיאינו, לערנען תורתם (ע"מ לעשות) און גייען בדרכיהם - איז מנהג רבותיהם בידיהם. ונוסף בעניננו: דער ניט פירן זיך בפועל כהנהגת רבותיהם בכל שאפשר - מאכט בא זיי א צער (וואס המצטער פטור מן הסוכה). ויתירה מזו בנדו"ד, וואס דער מיטעלער רבי האט דעם ענין געמאנט פון חסידים - קען ער (השייך לרבותינו נשיאינו) ניט שלאפן רועיקערהייט אין סוכה,

ווייל כאטש דער "אור" הסוכה איז ניט מכלבל זיין שינה - איז ער דאך אבער מצטער דערפון גופא, פארוואס האלט ער ניט ביי דער מדריגה אז דער אור הסוכה זאל ביי אים לייכטן כ"כ בגלוי ביז ער זאל ניט קענען שלאפן אין סוכה; און אפילו איינער וואס אים ארט ניט פארוואס ער איז ניט מרגיש דעם אור שבסוכה - איז ער אבער זיך מצטער פארוואס דער ווארט פון מיטעלער רבי'ן דערנעמט אים ניט; און מצד דעם, איז דער שלאפן אין סוכה גורם ביי אים א צער - היתכן ער קען שלאפן בלי צער אין סוכה - און המצטער פטור מן הסוכה. עי"ש בארוכה.

יש להעיר במ"ש הרמ"א סי' תר"מ סעי' ד' וז"ל:

ואין המצטער פטור אלא אם ינצל עצמו מן הצער, אבל בלאו הכי חייב לישב בסוכה אע"ג דמצטער עכ"ל, ועי' ט"ז שם ס"ק ז', ולפי"ז לכאורה יש לעיין דכיון דהצער בא בעיקר מזה "פארוואס האלט ער ניט ביי דער מדריגה אז דער אור הסוכה זאל ביי איהם לייכטן כ"כ בגלוי ביז ער זאל ניט קענען שלאפן אין סוכה" א"כ גם כשישן בביתו יהי' לו צער זה, דיוודע מעמדו ומצבו כו' א"כ למה שייך כאן הדין ד"מצטער פטור מן הסוכה"?

ואולי אפ"ל דלפועל הצער לישן בסוכה הוא יותר גדול, שהרי כשישן בסוכה רואה בפועל שאור הסוכה אינו פועל עליו, משא"כ כשישן בבית ה"ז רק מצד ידיעה וכו', ואכתי יש לעיין בזה. ובאתי רק להעיר.

הרב יצחק אחנה  
- תושב השכונה -

ד. בלקו"ש דחגה"ס ש.ז. נת' פתגם אדמו"ר האמצעי - ווי קען מען שלאפן אין מקיפים דבינה - אין סוכה איז מאיר זייער א גרויסער ג-טלעכער אור, וואס איז צו הויך צו קענען אראפקומען בהתלכשות אין דעם אדם (בפנימיות) . און וויבאלד אז דארט איז מאיר אזא הויכער אור אלקי - ווי קען מען גאר דארט שלאפן! ע"כ.

והנה, בלקו"ש חכ"א (ע' 84 ואילך) מבאר מנהג רבותינו נשיאנו שברובא דרובא לא אכלו פת בסעודה שלישית, משום הגילוי דרעוא דרעוין, עי"ש באורך, והנה מובן, דגילוי זה הוא טעם לאי אכילת פת בכל מקום שיהי', בזמן סעודה שלישית. (מובא בהערה 34).

וכן י"ל לגבי חג הסוכות, שהגילויים נמשכים בכל מקום, וכמבואר בלקו"ש ח"ט ע' 361 - די קדושה פון יעדער יו"ט קומט מצד די גילויים וואס זיינען מאיר אין יענעם יו"ט. פאדערט זיך ביאור: וויבאלד אז די גילויים פון סוכות זיינען בחי' מקיף, טא ווי פועל'ן זיי (א פעולה פנימית) אין דעם טאג פון סוכות (וואס מצד עצמו איז ער א יום חול) אז ער זאל ווערן קדוש?

ויש לומר הביאור בזה;

וויבאלד די גילויים שבסוכות זיינען העכער פון דער התחלקות צווישן רוחניות און גשמיות. דעריבער פועל'ן זיי קדושה אויך אין דעם זמן דסוכות, כדוגמת ווי זיי פועל'ן קדושה אין דער גשמיות הסוכה.

בסגנון אחר קצת: המדריגה של מקיף שמאיר בסוכה שמשום זה "ווי קען מען שלאפן", מאיר משך כל חג הסוכות בכל מקום ולא רק בסוכה, א"כ, הקושיא היא-איך אפשר לישון בחג הסוכות, זמן שנמשך גילויים ממקיף?? ואף שי"ל, דהמקיף שמאיר בסוכה, שונה מהגילויים שנמשך בזמן דחג הסוכות, מ"מ מדוע אצל מקיף זה אפשר לישון, ומקיף דסוכות א"א? מאי שנא? (ראה לקו"ש ח"ט ע' 229 ואילך, ביאור של ג' מדריגות דמקיף). \*

הרב מיכאל לוזניק  
- מיאמי פלארידא -

ה. בלקו"ש תבא תשמ"ו מבואר בין השאר ההבדל בין הספרי (תבא, כו, ד) לשיטת הרמב"ם (הל' ביכורים פ"ג ה"ז) בענין גדר החיוב של נתינת הסל (של הביכורים) להכהנים עם הביכורים:

דבספרי כתוב על הפסוק "ולקח הטנא מידך": מכאן אמרו העשירים מביאים ביכורים בקלות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים של ערבה קליפה, וסלים ניתנים לכהנים לזכות מתנה לכהנים. ע"כ.

וברמב"ם נאמר: "הביאם בכלי מתכות נוטל הכהן הבכורים וחוזר הכלי לבעליו ואם הביאם בכלי ערבה וחלף וכיוצא בהן הרי הבכורים והסלים לכהנים". עכ"ל.

(\*) ראה שיחת חגה"ס תש"ל בארוכה בנוגע להאור מקיף הנמשך ע"י קיום מצוות סוכה דוקא עיי"ש, וענין זה שייך רק כשיושב בסוכה בפועל.